

OAJ:n KUOPION PAIKALLISYHDISTYS RY

Me opettajien edustajat – kuten myös monet lasten vanhemmat - olemme kovasti huolissamme siitä, että kielipolku- ja emoluokkia ollaan lakkauttamassa vetoamalla lähikouluperiaatteeseen ja lainsäädäntöön. Uuden oppimisen tuen laki ei muuttanut tältä osin mitään; erityisluokkia saa ja pitää olla niitä tarvitseville, eikä se sulje pois näitä ns. profiloituja erityisluokkia.

Uusi oppimisen tuen laki pikemminkin vahvistaa tuen järjestämisen velvoitetta ja oppilaan oikeutta yksilölliseen tukeen. Lähikouluperiaate ei ole vaativaa tai erityistä tukea tarvitsevan lapsen etu, jos lähikoululla ei ole riittäviä resursseja oppimisen tukeen eikä lapsen oppimista edistävää oppimisympäristöä. Osa kouluista esimerkiksi on kokonsa – ja tilojensa - puolesta sellaisia, ettei oma erityisluokka nykyresursseilla ole mahdollinen.

Kuopiossa on nyt keskitetty erityisen vahvaa tukea tarvitsevat emo- ja kielipolun oppilaat erityisluokille muutamaan kouluun. Emo- ja kielipolkuluokkien opettajat ja ohjaajat ovat kokeneita opetusalan ammattialaisia, joilla on vankkaa osaamista juuri kyseisen oppilasryhmän opetuksessa ja tukemisessa. Inklusiivista toimintatapaa sovelletaan myös näissä erillisissä kaupunkikohtaisissa profiloituissa luokissa; tarpeeksi pienessä ryhmässä voidaan perehtyä paremmin lasten haasteisiin ja rakentaa opintopolkua integraation kautta yleisopetukseen. Osa oppilaista ei pysty kuitenkaan integroitumaan yleisopetukseen, vaan he tarvitsevat erityisluokan.

Kuopion suunnitelman mukaan jatkossa tarkoitus on, että kukin käy lähikouluun ja erityisluokat siirretään näille kouluille. Mielestämme ei ole tarkoituksenmukaista perustaa enemmän erityisluokkia, joissa on sekaisin täysin erityyppisistä oppimisvaikeuksista kärsiviä oppilaita. Heidän tarpeensa ovat erilaiset, ja he tarvitsevat osaavan erityisopettajan ja ohjaajien tukea ja apua sekä erilaisia tilaratkaisuja oppimisympäristöihinsä.

Ei myöskään ole realistista ajatella, että tällaisen diagnoosin saaneet oppilaat voitaisiin sijoittaa yleisopetuksen ryhmiin, sillä opettajan ei ole mahdollista antaa tarvittavaa erityistä, oppilaan vaatimaa tukea suuremmassa ryhmässä. Yleisopetuksen ryhmissä on jo nyt laaja kirjo erilaisia oppijoita, joiden ryhmäkohtaiseen tuen tarpeeseen opettajien on vastattava. Kielipolku- ja emo-oppilaat ovat päässeet usein pitkän polun kautta erityisluokkaan, koska eivät ole pystyneet opiskelemaan tai eivät ole saaneet tarvitsemaansa tukea yleisopetuksen ryhmässä. Miten käy koulussa käymiselle, jos tällainen oppilas siirretään yleisopetuksen ryhmään? Lisääkö tämä poissaoloja?

Yleisopetuksessa heillä ei ole kunnollisia edellytyksiä oppia, ja kyseisen luokan levottomuus lisääntyy. Osa emo-oppilaista purkaa pahaa oloaan rajustikin, eikä luokanopettajia ole

koulutettu fyysisiin tilanteisiin, kuten oppilaan fyysiseen rajoittamiseen. Usein toistuvat kiinnipitotilanteet voivat olla pelottavia muille oppilaille.

Tällainen oppilas vie huomattavan osan opettajan aikaa koulupäivän aikana, ja opettaja saattaa joutua jättämään muun luokan odottamaan siksi aikaa, kun on selvittämässä jotakin tilannetta syrjemmässä. Miten turvataan yleisopetuksessa olevien muiden lasten opetus ja heidän tarvitsemansa opettajan läsnäolo?

Opettajat ja ohjaajat tarvitsisivat työajalla tapahtuvaa täydennyskoulutusta voidakseen vastata oppilaiden tuen tarpeisiin. Kaikkien lähikoulujen tilat eivät myöskään sovellu esim. aistiyliherkille tai nepsy-piirteisille lapsille. Tilojen muuttaminenkin on kallista, varsinkin kun hyvät tilat löytyvät nyt emo- ja kielipolkuluokista. Voimmeko taata rauhallisen kouluympäristön, jos vain muutama emo- tai kielipolkuoppilas siirtyy lähikouluunsa? Miten rahat riittävät tähän?

Emo-luokkien ja kielipolkuluokkien opettajat ja ohjaajat ovat vuosien saatossa hankkineet itselleen tietotaidon juuri oman luokkansa ja oppilaidensa tarpeisiin. Kuopiossa on kehitetty kielipolkua jo Killisen koulun ajoista saakka ja siitä on oltu ylpeitä. Samoin emo-luokkien opetushenkilöstöllä on pitkä kokemus ja erityisosaaminen. Opettajat ja ohjaajat ovat ammattitaitoisia ja tähän asiaan paneutuneita käytännön kokemuksen ja erillisten koulutusten kautta, ja lapsilla on samat, tutut pysyvät aikuiset tukena. Nyt tämä erityinen kehitystyö ja ammattitaito on vaarassa hävitä.

Opetushallituksen mukaan opetuksen järjestäjän tulee varata erityisopettajan resurssi erikseen ryhmäkohtaiseen erityisopettajan opetukseen ja oppilaskohtaiseen erityisopettajan opetukseen. Resurssien osalta erityisopettaja ei voi samanaikaisesti antaa ryhmämuotoista tukea ja oppilaskohtaista erityisopettajan opetusta muun opetuksen yhteydessä. Eli vaativaa oppilaskohtaista tukea tarvitsevat oppilaat tarvitsevat myös oman ryhmän, jossa opettaja voi keskittyä heidän opettamiseensa ja tukemiseensa.

Jos erityisluokkia jatkossa joudutaan perustamaan yhä useammalle koululle, on se myös resurssikysymys. Pelkomme on, että tämä ratkaisu tulee kalliimmaksi, ja ryhmäkohtaiseen oppimisen tukeen kouluille tulevaa rahaa joudutaan käyttämään erityisluokkiin. Tällöin tuki on poissa muilta ryhmäkohtaista tukea tarvitsevilta oppilailta, jotka opiskelevat yleisopetuksen opetusryhmissä.

Lakkautuvilta erityisluokilta vapautuva resurssi ollaan nyt jakamassa oppilasmäärien mukaan kaikkien Kuopion koulujen (myös yläkoulujen) kesken. Resurssin leviää turhan laajalle, jolloin tuen vaikuttavuus yksittäisen oppilaan kohdalla vaarantuu. Profiloituneet luokat ovat olleet nimenomaan oppilaan koulupolun varhaisen vaiheen tukea.

Jos oppilas saa erityisopettajan tukea vain muutaman tunnin päivässä, tämä tuskin riittää kielipolku- ja emo-luokilla olleille oppilaille. He tarvitsevat ympärilleen tutun ryhmän ja koulunkäyntiä tukevat rutiinit. Siirtymiset luokkien välillä eivät luo turvaa koulupäivään ja oppilaiden vaihtelu ryhmästä toiseen rasittaa esim. autismikirjon lasta. Oppilaat tarvitsevat

myös ohjausta ja tukea välitunteihin ja muihin vapaampiin tilanteisiin, mikä lisää tarvetta ammattitaitoisille, pysyville ohjaajille.

Jos Kuopiossa päädytään purkamaan yllä mainitut profiloituneet luokat, lasten siirtyminen uusiin kouluihin tulee suunnitella lapsilähtöisesti ja lapsen etu edellä. Toivomme myös, että ainakin joitakin emo- ja kielipolkuopettajia säilyisi, koska kaikkiin kouluihin ei erityisluokkaa todennäköisesti pystytä perustamaan. Muutos vaatii erittäin tarkkaa suunnittelua, jossa otetaan huomioon oppilaiden, vanhempien, opettajien ja ohjaajien näkökannat.

Kielipolku- ja emoluokkien opettajat eivät ole olleet millään tavalla mukana, kun luokkien lakkauttamista on suunniteltu. Tieto asiasta tuli heille yllätyksenä ja on herättänyt suurta huolta ja vaikuttanut opettajien jaksamiseen.

Suunnitelmat olivat jo pitkällä, kun tapasimme yhdessä kyseisten opettajien kanssa asiasta vastaavia virkamiehiä. Opettajilla on suuri huoli niin oppilaidensa tulevasta sijoituspaikoista kuin oman työnsä jatkumisesta. Haluamme, että opettajat tulevat aidosti kuulluiksi ja saavat vaikuttaa siihen, minne koululle ja millaiseen tehtävään he jatkossa sijoittuvat. Oppilaita vastaanottavat koulut tarvitsevat myös riittävät resurssit, jotta oppilaan oikeus erityisluokkaan säilyy.

LOPUKSI

1. Oppilaan lähikoulun vaihtaminen

Perusopetuksessa oppilaalla on vahva oikeus käydä kunnan hänelle osoittamaa lähikoulua (Pol 28 § 1 mom.) Kielipolku ja emo-erityisluokkien oppilaille on osoitettu lähikouluksi heidän nykyiset koulunsa. Heillä on oikeus käydä näitä kouluja, eikä tiedossamme ole lain mukaista perustetta, joka antaisi kunnalle oikeuden vaihtaa heidän kouluaan.

Kun oppilaan oikeudesta hänelle kunnan osoittamaan kouluun säädettiin, lain perusteluissa todettiin näin:” Kun 28 §:n 1 momentissa säädetään oppivelvolliselle oikeus käydä kunnan osoittamaa koulua, kunnan päätös koulun vaihtamisesta edellyttää sellaista tosiasiallista syytä, joka estää mainitun koulun käymisen. Tällaisena syynä voi tulla kysymykseen, että koulun toiminta lakkautetaan, edellä todettu kunnan tekemä sopimus opetuksen hankkimisesta päättyy tai koulu tulee käyttökelvottomaksi. Oppilaaseen liittyvistä syistä tehtävä koulun vaihtaminen edellyttää, mikäli mahdollista, yhteisymmärrystä oppilaan huoltajien kanssa.”

Käsityksemme mukaan ei ole mitään sellaista syytä, minkä perusteella kunta voisi vaihtaa kielipolku ja emo- erityisluokan oppilaiden nykyistä, kunnan päätöksellä osoitettua koulua eli heidän nykyistä lähikouluaan.

2. Kielipolku- ja emo-erityisluokkien lakkauttaminen

Erytisyiluokkaa ei voida lakkauttaa ennen kuin on vallalla tilanne, että erityisyiluokalla ei ole yhtään oppilasta, tai oppilas / oppilaat voidaan siirtää vastaavalle erityisyiluokalle. Jokaisen erityisyiluokalla olevan oppilaan osalta on erikseen tapauskohtaisesti arvioitava, onko oppilaan tilanne ja tarve erityisyiluokkamuuotoiselle opetukselle poistunut. Jokaiselle oppilaalle on erikseen annettava hallintolain mukainen perusteltu päätös siitä, miksi hän ei enää tarvitse erityisyiluokkaa. Huoltajalla on oikeus hakea muutosta päätökseen eikä päätöstä tule toimeenpanna ennen kuin se on saanut lainvoiman.

3. Oppilaiden tarve erityisyiluokalle

Emo- ja kielipolkuluokilla on kyse oppilaista, joilla on vahva oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarve. Aiemmin he tarvitsivat vahvinta tuen porrasta eli erityistä tukea ja pääsääntöiseksi opetusryhmäksi erityisyiluokan. Näiden oppilaiden tuen tarve ja tarve erityisyiluokkamuuotoiselle opetukselle ei ole lakiuudistuksen myötä muuttunut tai poistunut.

Tämä tosiasia, että on olemassa oppilaita, jotka eivät pysty suuressa yleisopetuksen ryhmässä parhaalla mahdollisella tavalla oppimaan on tunnistettu ja tunnustettu myös uutta lakia oppimisen ja koulunkäynnin tuesta säädettäessä. Siksi oppilaskohtaiseksi tukitoimeksi on edelleen inklusiivisuudesta huolimatta säädetty erityisyiluokkamuuotoinen opetus.

Uuden lain mukaan, jos oppilasta ei voitaisi riittävästi tukea ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla tai tukea olisi tarpeen jatkaa säännöllisesti, olisi oppilaalle annettava oppilaskohtaisia tukitoimia. Lakia säädettäessä lain perusteluissa on arvioitu, että oppilaskohtaisia tukitoimia saava oppilasjoukko muodostuisi nykyisistä erityisen tuen oppilaista sekä niistä tehostetun tuen oppilaista, jotka saavat osa-aikaista erityisopetusta.

Ideaalitilanteessa erityisyiluokka sijaitsee oppilaan lähikoulussa, mutta lakia säädettäessä ei tätä ehdottomasti vaadittu. Tämä käy ilmi siitä, että lain perusteluissa ei edellytetä kaikkia oppilaita siirrettäväksi lähikouluihinsa tai erityisyiluokkaa perustettavaksi jokaiseen kouluun eikä arvioitu kustannuksia, mitä tällaiset toimet maksaisivat edes laskennallisesti.

Uuden perusopetuksen oppimisen ja koulunkäynnin tuen lain perustelut (HE 114/2024) toteaa näin: ” Inklusio tarkoittaa myös sitä, että jokainen oppilas saa riittävän ja oikea-aikaisen tuen oppimiselleen ja kasvulleen, tarvittaessa myös pienryhmässä, erityisryhmässä tai –luokassa.” Uudistuksen lähtökohtana on siirtää tuen painopistettä varhaiseen tukemiseen ja siten edistää kaikkia oppilaita koskevaa inklusiivista koulutusta. Inklusiota toteuttaa kaikki sellainen oppimisen tuki, jossa oppilas opiskelee lähikoulussa ja yleisopetuksen luokassa. Inklusioperiaate ei kuitenkaan sulje pois pienryhmiä ja erityisyiluokkia osana tarjottua tukea.

Kuopiossa 11.12.2025

OAJ:n Kuopion paikallisyhdistys ry:n hallitus